

А. С. Сидоренко, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого; старший науковий співробітник Лабораторії дослідження проблем національної безпеки у сфері громадського здоров'я Національно-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

БЕЗПЕКА ПРАЦІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ПОШИРЕННЯ ПАНДЕМІЇ COVID-19 (АНАЛІЗ ПРАКТИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ)¹

Постановка проблеми. Охорона праці є одним з основних інститутів у галузі трудового права, а також невід'ємним конституційним правом особи, яка реалізує свою здатність до праці.

Пандемія COVID-19 створила надзвичайно складну ситуацію в усіх сферах людського життя, особливо у сфері охорони здоров'я, та розкрила всі існуючі проблеми медичної галузі. Проте організація й надання медичної допомоги на належному рівні посідає чільне місце в національній системі охорони здоров'я. Варто зауважити, що сьогодні питання надання медичної допомоги на відповідному якісному рівні, охорони праці медичних працівників під час виконання ними своїх професійних обов'язків та реалізація й отримання останніми законодавчо визначених гарантій стоять досить гостро.

Водночас на забезпечення здорових, безпечних та гідних умов праці для медичних працівників, а також захист працівників на робочому місці особливо увагу звернуто міжнародними організаціями.

Всесвітня організація охорони здоров'я (далі – ВООЗ) і Міжнародна організація праці (далі – МОП) у своїх документах, що спрямовані на боротьбу з COVID-19 та захист працівників сфери охорони здоров'я, визначили проблемні аспекти,

що повинні бути вирішені на національному рівні всіх держав. Так, у документі ВООЗ визначено, що медичні працівники виконують свої професійні обов'язки в умовах професійних ризиків, до яких включено: 1) інфікування COVID-19 під час виконання покладених на них трудових обов'язків; 2) завдання шкоди здоров'ю тривалим, а то і безперервним використанням засобів індивідуального захисту протягом всього робочого часу, що може спричинити тепловий стрес, шкірні розлади та алергічні реакції; 3) негативний вплив токсинів на організм та шкіру через надмірне та інтенсивне використання дезінфікуючих засобів; 4) психологічний стрес та хронічну втому через понаднормову тривалість робочого часу; 5) дискримінацію, психічне та фізичне насильство або ж переслідування з боку керівників адміністрації, пацієнтів та їх родичів чи близьких осіб².

Разом із тим, МОП звернула увагу на те, що повинні бути створені та забезпечені колективні та узгоджені заходи щодо зменшення загроз та захисту медичних працівників від інфекційних хвороб шляхом забезпечення інфекційного контролю, безпеки та здоров'я на робочому місці, управління трудовими ресурсами та забезпечення психологічного здоров'я та його підтримки³. Також в актах

¹ Стаття підготовлена на виконання фундаментальної теми «Національна безпека у сфері громадського здоров'я: правові засоби захисту від загроз», яка досліджується фахівцями лабораторії дослідження проблем національної безпеки у сфері громадського здоров'я НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (номер державної реєстрації в УкрІНТЕІ 0120U105608).

² 'WHO calls for healthy, safe and decent working conditions for all health workers, amidst COVID-19 pandemic' (WHO, 28 April 2020) < <https://www.who.int/news/item/28-04-2020-who-calls-for-healthy-safe-and-decent-working-conditions-for-all-health-workers-amidst-covid-19-pandemic> > (дата звернення: 15.08.2021)

³ 'Короткий опис політики МОП щодо COVID-19.

та керівних рекомендаціях з охорони праці, які розроблені МОП, визначено, що роботодавець несе відповідальність та зобов'язаний забезпечити організацію з охорони праці.

У зв'язку з цим, ще в далекому 2001 р. вищезгаданою організацією розроблено «Керівництво із системи управління охороною праці», де визначено, що захист працівників від пов'язаних із роботою недомогань, хвороб і травм є частиною історичного мандата МОП. У цьому документі, у першу чергу, увага звернута на цілі та національні основи системи управління охороною праці та визначено, що це Керівництво повинно сприяти захисту працівників від небезпек і виключенню пов'язаних із роботою травм та погіршення здоров'я, а так само хвороби, інцидентів і смертей. Крім того, мова йде про те, що на національному рівні всіх держав-членів повинні бути розроблені, удосконалені чи переглянуті основні законодавчі системи управління охороною праці¹.

З огляду на вищевикладене, дійсно, слід звернути увагу на те, що протягом останніх років тисячі працівників сфери охорони здоров'я реалізують своє конституційне право на працю в шкідливих і небезпечних умовах. Тому найбільший рівень професійних захворювань спостерігається саме серед медичних працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Пандемія COVID-19 внесла певні корективи у нормальне життя людей та їх здатність реалізувати свої законні права. Разом із тим вона викрила безліч проблем в усіх сферах суспільних відносин. Сьогодні дослідженню теми COVID-19 присвячено надзвичайно велику кількість наукових публікацій. Міжнародні організації починаючи з 2020 р. видали надзвичайну кількість положень, рекомендацій, посібників, планів для боротьби з коронавірусом. Також дослідженню питань боротьби з цією небезпечною інфекцією присвячено праці сучасних правознавців та науковців різних галузей суспільних наук. Серед вітчизняних науковців: В. С. Батиргарєєва, Н. О. Гутарова, В. В. Жернаков, В. М. Пашков та багато інших. Але питання забезпечення належних, безпечних та здорових умов

праці медичних працівників є досить актуальним та потребує подальшого дослідження й удосконалення.

Метою статті є виокремлення проблемних питань забезпечення охорони та безпеки праці медичних працівників та персоналу закладів охорони здоров'я в сучасних умовах, аналіз та узагальнення ризиків захворювання, а також визначення заходів боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, що спричинено коронавірусом SARS-CoV-2 на робочих місцях.

Виклад основного матеріалу. У нашій державі питання охорони праці медичних працівників регулюється чинним Кодексом законів про працю України, Законами України «Про охорону праці», «Про захист населення від інфекційних хвороб», Основи законодавства України про охорону здоров'я, та низкою підзаконних нормативних актів, що прийняті тимчасово на період оголошення надзвичайної ситуації у зв'язку з поширенням коронавірусу.

Варто звернути увагу на те, що Кодекс законів про працю України у низці статей покладає обов'язок на роботодавця забезпечити належні та нешкідливі умови праці. Так, положеннями ст. 141 вищевказаного акта визначено, що на власника або уповноважений ним орган покладається обов'язок правильно організувати працю, забезпечити дотримання правил охорони праці та поліпшувати умови такої роботи. Стаття 153 передбачає, що створення безпечних і нешкідливих умов праці покладається на власника або уповноважений ним орган. У ст. 163 КЗпП закріплено беззаперечне право на отримання спеціального одягу, взуття та засобів індивідуального захисту найманими працівниками, якщо цього потребують умови виробництва².

Основи законодавства України про охорону здоров'я у ст. 77 більш детально визначають професійні права та пільги медичних і фармацевтичних працівників, основними з яких є забезпечення належними умовами професійної діяльності³.

Слід визначити, що основними та складовими напрямками належного функціонування системи охорони праці не лише в медичній сфері, а й в інших сферах суспільного життя, повинні бути за-

Основний принцип: захист працівників на робочому місці¹ (Міжнародна організація праці) <https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/impacts-and-responses/WCMS_739049/lang-en/index.htm> (дата звернення: 15.08.2021)

¹ Руководство по системе управления охраной труда. МОП-СУОТ 2001/ILO-OSH 2001. Женева: Международное бюро труда, 2003, С.5

² Кодекс законів про працю України: Закон України № 322-VIII від 10.12.71. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 16.08.2021).

³ Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 16.08.2021).

безпечені напрями управління охороною праці, навчання й професійна підготовка працівників служб з охорони праці, попередження й профілактика нещасних випадків та професійних захворювань і контроль за дотриманням нормативів з охорони праці. Для створення відповідних умов професійної діяльності держава повинна забезпечити, стимулювати, перевіряти та у необхідних випадках притягувати до відповідальності керівників закладів охорони здоров'я задля забезпечення та покращення умов праці.

Закон України «Про охорону праці» у ст. 1 надає визначення поняття «охорона праці», під яким слід розуміти систему правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів і засобів, спрямованих на забезпечення життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності¹.

Охорона праці в медичних закладах характеризується певною специфікою. Це зумовлено тим, що медичні працівники під час виконання своїх професійних обов'язків стикаються з великим фізичним й психологічним навантаженням; майже всі контактують з пацієнтами та біологічними матеріалами тощо. У цьому зв'язку система охорони праці зазначених суб'єктів повинна бути організована правильно, відповідно до законодавчих положень, санітарних норм і правил та регулюватися локальними актами. Що стосується останніх, то в ст. 20 Закону України «Про охорону праці» прямо передбачено положення про те, що саме в колективному договорі сторони передбачають забезпечення працівникам соціальних гарантій у галузі охорони праці, а також колективні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання, аварій і визначають обсяги та джерела фінансування зазначених заходів².

У нормах Конвенції МОП «Про безпеку й гігієну праці та виробничого середовища» № 155 визначається обов'язок роботодавця приймати

і реалізовувати всі заходи щодо попередження й мінімізації виробничих ризиків³.

Варто звернути увагу на те, що ВООЗ розробила низку Тимчасових настанов з безпеки праці та здоров'я медичних працівників у боротьбі з COVID-19 та низку додатків, щоб допомогти країнам у коригуванні різних заходів захисту медичних працівників під час боротьби з цією небезпечною інфекційною хворобою.

У документах цієї організації визначено, що медичні працівники та персонал під час виконання покладених на них трудових обов'язків підпадають під певні ризики захворюваності на COVID-19. Відповідно, ризики поділено на: низький, середній, високий та дуже високий. Щодо будь-якого виду такого ризику наводиться приклад завдань та типові заходи профілактики стосовно їх зменшення. Так, низький ризик зараження під час роботи можливий без частого тісного контакту з пацієнтами, колегами, молодшим медичним персоналом⁴. Виконання роботи з тісним частим контактом з пацієнтами та іншими особа визначено як середній ризик для можливості медичним працівником заразитися на COVID-19⁵. Високий ризик зараження можливий під час роботи з високою вірогідністю тісного контакту з людьми в яких підтверджено або запідозрено інфікування коронавірусом⁶. І наостанок, дуже високий ризик передбачає роботу з пацієнтами, які є стовідсотково підтвердженими носіями на COVID-19 у закритих приміщеннях без належного захисту та вентиляції, а також робота з біоматеріалами⁷.

³ Конвенція про безпеку праці й гігієну праці та виробничого середовища № 155: Міжнародна організація праці; Конвенція, Міжнародний документ від 22.06.1981 № 155. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_050#Text (дата звернення 16.08.2021).

⁴ 'Considerations for public health and social measures in the workplace in the context of COVID-19' (WHO, 10 May 2020) < <https://www.who.int/publications/i/item/considerations-for-public-health-and-social-measures-in-the-workplacein-the-context-of-covid-19> > (дата звернення: 17.08.2021).

⁵ 'Critical preparedness, readiness and response actions for COVID-19: Interim guidance' (WHO, 27 May, 2021) <https://www.who.int/publications/i/item/critical-preparedness-readiness-and-response-actions-for-covid-19> (дата звернення: 17.08.2021).

⁶ 'Considerations for public health and social measures in the workplace in the context of COVID-19' (WHO, 10 May 2020) < <https://www.who.int/publications/i/item/considerations-for-public-health-and-social-measures-in-the-workplacein-the-context-of-covid-19> > (дата звернення: 17.08.2021).

⁷ 'Mask use in the context of COVID-19: Interim guidance' (WHO, 1 December 2020) <https://apps.who.int/iris/handle/10665/337199> (дата звернення: 17.08.2021).

¹ Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення: 16.08.2021).

² Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення 16.08.2021).

Визначаючи рівні ризику зараження коронавірусною інфекцією, ВООЗ запропоновано універсальні заходи, щоб запобігти передачі вірусу, що можуть застосовуватися в роботі як медичних працівників, так і всіх інших осіб, які реалізують свою здатність до праці. Серед основних та першочергових виокремлено такі:

- гігієна рук (регулярне миття мильними або спиртовмісними засобами; облаштування станцій гігієни рук, що розміщуються на видному місці навколо робочого місця)¹;

- гігієна дихання (пропагування респіраторного етикету; забезпечення медичними масками та респіраторами належного рівня захисту; удосконалення та розробка стандартів щодо носіння масок)²;

- регулярне очищення та дезінфекція поверхонь та приміщень (розробка порядку проведення вказаних дій, визначення та вибір засобів, що повинні відповідати стандартам на локальному рівні)³;

- фізична дистанція⁴;

- повідомлення про ризики на робочому місці та проведення відповідного навчання з попередження та боротьби з ними (надання інформації про можливість зараження та його прорахунки; повідомлення про ефективність реалізації засобів захисту)⁵;

Тобто, говорячи про медичних працівників як суб'єктів трудових правовідносин, варто зауважити, що для них у боротьбі з COVID-19 повинно бути створено таке виробниче середовище, щоб оптимізувати надання належних медичних послуг у безпечних для людини умовах.

Розглядаючи питання безпеки праці медичних працівників, не можливо залишити без уваги На-

ціональні програми, створені у співпраці Всесвітньої організації охорони здоров'я та Міжнародної організації праці. Такими програмами визначено заходи, котрі повинні бути реалізовані в закладах охорони здоров'я для боротьби з коронавірусом. Варто проаналізувати деякі з основних заходів, а саме:

1. Необхідно встановити взаємозв'язок між безпекою медичного працівника та пацієнтом. Для цього потрібно: розвивати зв'язок між охороною та безпекою праці й безпекою пацієнтів; покращувати програми профілактики та боротьби з інфекціями; розробити програми для медичних працівників з приводу техніки безпеки, особистої безпеки та безпеки пацієнтів; включити до компетентностей медичних працівників стандарти ліцензування та акредитації догляду; розробити інтегровані показники безпеки праці⁶;

2. Розробка та впровадження національних програм із професійного здоров'я та безпеки праці медичних працівників та персоналу. У цьому контексті пріоритетні дії повинні включати: розробку та впровадження таких програм з питань охорони й гігієни праці та політики безпеки; удосконалення національної політики щодо безпеки здоров'я та умов праці на робочих місцях; розробку стандартів й керівних принципів та кодексів професійної діяльності; зміцнення міжгалузевої співпраці⁷.

3. Захист медичних працівників від насильства на робочому місці. При реалізації цього заходу є потрібним: прийняття та впровадження політики й механізму запобігання насильству в галузі охорони здоров'я; сприяння культурі «нульової» толерантності до насильства щодо медичних працівників; перегляд трудового законодавства або ж прийняття спеціального щодо запобігання такому насильству; забезпечення ефективного впровадження політики та правил захисту медичних працівників⁸;

4. Поліпшення психічного здоров'я та психологічного благополуччя працівників медичних закладів. Такі дії можуть бути реалізовані шляхом: установлення відповідного робочого часу та часу

⁶ 'Caring for those who care: National Programmes for Occupational Health for Health Workers' (WHO and ILO, 10 September, 2020) <<https://www.who.int/publications/i/item/caring-for-those-who-care>> (дата звернення: 20.08.2021).

⁷ -- 3-4 (дата звернення: 20.08.2021).

⁸ -- 4 (дата звернення: 20.08.2021).

¹ 'Obligatory hand hygiene againsts transmission of COVID-19: Interim recommendation' (WHO, 1 April 2020) <https://www.who.int/das/default-source/interim-recommendation-on-obligatory-hand-hygiene-againsts-transmission-of-covid-19.pdf> (дата звернення: 17.08.2021).

² 'Advice on the use of masks in the context of COVID-19: Interim guidance' (WHO, 6 April 2020) <https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/1274280/retrieve> (дата звернення: 17.08.2021).

³ 'Considerations for the disinfection of environmental surfaces in the context of COVID-19: Interim guidance' (In draft WHO, 22 April 2020) (дата звернення: 16.08.2021).

⁴ Cirrincione L et al 'Covid-19 Pandemic: Prevention and Protection Measures to be Adopted at the workplace' 2020. 12 (9) Sustainability 3603 <<https://doi.org/10.3390/SU12093603>> (дата звернення: 17.08.2021).

⁵ 'Social Stigma associated with COVID-19, UNICEF, WHO, IFRC' (WHO) <<https://www.who.int/docs/default-source/coronavirus/covid-19-stigma-guid.pdf>> (дата звернення: 17.08.2021).

відпочинку; мінімізації навантаження з боку адміністрації таких закладів; забезпечення страхового покриття ризиків для здоров'я, пов'язаних із виконанням роботи; створення належної культури праці; забезпечення доступу до психічного благополуччя та соціальної підтримки, включаючи встановлення балансу між робочим і особистим життям¹;

5. Захист медичних працівників від фізичних і біологічних загроз. Пріоритетні дії у цьому випадку повинні включати: забезпечення профілактики та контролю за дотриманням належних умов праці; розробку стандартів безпеки праці; забезпечення постійної наявності засобів індивідуального захисту у відповідності до трудових обов'язків та завдань; забезпечення належного зберігання таких засобів; забезпечення побутових послуг, включаючи водопостачання, каналізацію, гігієну, дезінфекцію, вентиляцію; забезпечення вакцинації медичних працівників за групами ризику від інфекційних хвороб, включаючи гепатит В та сезонний грип; у разі реагування на надзвичайні ситуації надання пріоритетного доступу до нових ліцензованих і доступних вакцин; забезпечення достатніх ресурсів для запобігання травмам, впливу шкідливих хімічних речовин та реакцій².

З огляду на вищевикладене можемо стверджувати, що для підвищення рівня охорони праці медичних працівників та зниження ризику їх інфікування та захворювання коронавірусом й іншими небезпечними інфекційними хворобами необхідно забезпечити: належне використання засобів індивідуального захисту та їх утилізації; дотримання правил гігієни рук; беззаперечне дотримання маскового режиму та правил його використання; підготовку адміністрацією закладів охорони здоров'я на належному рівні медичних працівників та персоналу до протидії, профілактики та боротьби з небезпечними інфекційними хворобами; проведення та залучення до тренінгів, навчань, заходів з підвищення кваліфікації осіб, які безпосередньо працюють у небезпечних умовах, та здійснення відповідного контролю за дотриманням положень з охорони праці.

Висновки. З появою небезпечної гострої респіраторної хвороби COVID-19, що спричи-

нено коронавірусом SARS-CoV-2, виявилися значні проблеми та прогалини в системі охорони здоров'я багатьох країн світу. Нажаль, Україна не є виключенням. У першу чергу, на порядку денному постало питання забезпечення та створення для медичних працівників та медичного персоналу належних, безпечних та здорових умов праці, а також забезпечення медичних закладів новітнім обладнанням. Працівники сфери охорони здоров'я, як і всі без виключення працюючі особи в нашій державі, повинні реалізувати своє право на працю в належних умовах. Отже, захист трудових прав, соціальне забезпечення та страхування повинні стати мотивацією якісного медичного обслуговування та надання медичної допомоги.

Все це говорить про те, що повинні бути розроблені, доопрацьовані, прийняті нормативні акти про захист медичних працівників у зв'язку із виконанням роботи у важких та небезпечних для їхнього життя та здоров'я умовах. У зв'язку з цим на локальному рівні, а саме у колективних договорах закладів надання медичної допомоги повинні бути врегульовані питання забезпечення охорони праці та соціального захисту медичних працівників і персоналу. Також слід розробити та визначити механізм забезпечення засобами індивідуального захисту належної якості та правила їх використання й утилізації. Покласти на керівників закладів охорони здоров'я обов'язки щодо: створення належних умов праці та визначення відповідальних осіб для контролю за їх реалізацією; профілактики попередження та боротьби з небезпечними інфекціями; підготовки, перепідготовки та проведення інструктажів й навчання з техніки безпеки та виробничої санітарії в умовах сьогодення; забезпечення соціальними гарантіями, виплатами та компенсаціями у разі зараження медичних працівників під час виконання ними своїх професійних обов'язків та членів їх сімей й близьких осіб. Державні органи, що координують роботу закладів охорони здоров'я, повинні правильно оцінювати готовність таких закладів надавати належну та якісну допомогу, а також забезпечити механізми профілактики відповідних ризиків зараження коронавірусом на робочому місці.

¹ -- 5 (дата звернення: 20.08.2021).

² -- 5–6 (дата звернення: 20.08.2021).

REFERENCES

*List of legal documents***Legislation**

1. Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy: Zakon Ukrainy №322-VIII vid 10.12.71. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (in Ukrainian)
2. Konventsiiia pro bezpeku pratsi y hihiienu pratsi ta vyrobnyche seredovyshe № 155: Mizhnarodna orhanizatsiia pratsi; Konventsiiia, Mizhnarodnyi dokument vid 22.06.1981 № 155. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_050#Text (in Ukrainian)
3. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia: Zakon Ukrainy vid 19.11.1992 №2801-KhII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (in Ukrainian)
4. Pro okhoronu pratsi: Zakon Ukrainy vid 14.10.1992 №2694-KhII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (in Ukrainian)
5. Rukovodstvo po systeme upravleniia okhranoi truda. MOP-SUOT 2001/ILO-OSH 2001. Zheneva: Mezhdunarodnoe biuro truda, 2003. 30 s. (in Russian)

Bibliography**Journal articles**

1. Cirrincione L et al 'Covid-19 Pandemic: Prevention and Protection Measures to be Adopted at the workplace' 2020. 12 (9), Sustainability 3603 <<https://doi.org/10.3390/SU12093603>> (in English)

Websites

2. 'Advice on the use of masks in the context of COVID-19: Interim guidance' (WHO, 6 April 2020) < <https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/1274280/retrieve> > (in English)
3. 'Caring for those who care: National Programmes for Occupational Health for Health Workers' (WHO and ILO, 10 September, 2020) < <https://www.who.int/publications/i/item/caring-for-those-who-care> > (in English)
4. 'Considerations for public health and social measures in the workplace in the context of COVID-19' (WHO, 10 May 2020) < <https://www.who.int/publications/i/item/considerations-for-public-health-and-social-measures-in-the-workplace-in-the-context-of-covid-19> > (in English)
5. 'Considerations for the disinfection of environmental surfaces in the context of COVID-19: Interim guidance' (In draft WHO, 22 April 2020) (in English)
6. 'Critical preparedness, readiness and response actions for COVID-19: Interim guidance' (WHO, 27 May, 2021) < <https://www.who.int/publications/i/item/critical-preparedness-readiness-and-response-actions-for-covid-19> > (in English)
7. 'Korotkyi opys polityky MOP shchodo COVID-19. Osnovnyi pryntsyyp: zakhyst pratsivnykiv na robochomu misti' (Mizhnarodna orhanizatsiia pratsi) <https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/impacts-and-responses/WCMS_739049/lang-en/index.htm> (in English)
8. 'Mask use in the context of COVID-19: Interim guidance' (WHO, 1 December 2020) < <https://apps.who.int/iris/handle/10665/337199> > (in English)
9. 'Obligatory hand hygiene againsts transmission of COVID-19: Interim recommendation' (WHO, 1 April 2020) <<https://www.who.int/das/default-source/interim-recommendation-on-obligatory-hand-hygiene-againsts-transmission-of-covid-19.pdf>> (in English)
10. 'Social Stigma associated with COVID-19, UNICEF, WHO, IFRC' (WHO) < <https://www.who.int/docs/default-source/corinaviruse/covid-19-stigma-guid.pdf>. > (in English)
11. 'WHO calls for healthy, safe and decent working conditions for all health workers, amidst COVID-19 pandemic' (WHO, 28 April 2020) < <https://www.who.int/news/item/28-04-2020-who-calls-for-healthy-safe-and-decent-working-conditions-for-all-health-workers-amindst-covid-19-pandemic> > (in English)

Сидоренко А. С. Безпека праці медичних працівників в умовах поширення пандемії COVID-19 (аналіз практичних рекомендацій міжнародних організацій).

У статті розглянуто специфіку безпеки праці медичних працівників у сучасних умовах розвитку суспільства. Підкреслено, що організація й надання медичної допомоги на належному рівні посідає чільне місце в національній системі охорони здоров'я. Тому охорона праці медичних працівників під час виконання ними своїх професійних обов'язків та реалізація й отримання останніми законодавчо визначених гарантій стоїть досить гостро. Визначено, що основними напрямками належного функціонування системи охорони й безпеки праці в медичній сфері повинні бути: управління охороною праці; навчання й професійна підготовка спеціальних суб'єктів з охорони

праці в медичних закладах незалежно від форм власності; попередження й профілактика нещасних випадків, виробничого травматизму та професійних захворювань; контроль за дотриманням нормативів з безпеки та охорони праці. Проаналізовано акти Всесвітньої організації охорони здоров'я та Міжнародної організації праці з безпеки праці та здоров'я медичних працівників у боротьбі з COVID-19, а так само досліджено ризики, при яких можливе інфікування вказаних суб'єктів. На основі аналізу виокремлено заходи, що можуть запобігти передачі вірусу. Доведено, що для медичних працівників повинно бути створене таке виробниче середовище, котре оптимізує надання належної медичної допомоги та якісних послуг. Визначено, що для досягнення цих цілей необхідно доопрацювати, розробити та прийняти національні, галузеві та локальні нормативно-правові акти, що стосуються охорони праці та соціального захисту медичних працівників.

Ключові слова: пандемія COVID-19, безпека праці, охорона праці, медичні працівники, заклади охорони здоров'я, належні умови праці.

Сидоренко А. С. Безопасность труда медицинских работников в условиях распространения пандемии COVID-19 (анализ практических рекомендаций международных организаций).

В статье рассмотрена специфика безопасности труда медицинских работников в современных условиях развития общества. Подчеркнуто, что организация и оказание медицинской помощи на должном уровне занимает ведущее место в национальной системе здравоохранения. Поэтому охрана труда медицинских работников во время выполнения ими своих профессиональных обязанностей, реализация и получение последними законодательно определенных гарантий стоит достаточно остро. Определено, что основными направлениями надлежащего функционирования системы охраны и безопасности труда в медицинской сфере должны быть: управление охраной труда; обучение и профессиональная подготовка специальных субъектов по охране труда в медицинских учреждениях независимо от форм собственности; предупреждение и профилактика несчастных случаев, производственного травматизма и профессиональных заболеваний; контроль за соблюдением нормативов по безопасности и охране труда. Проанализированы акты Всемирной организации здравоохранения и Международной организации труда по безопасности труда и здоровья медицинских работников в борьбе с COVID-19, исследованы риски, при которых возможно инфицирование указанных субъектов. На основе анализа выделены меры, которые могут предотвратить передачу вируса. Доказано, что для медицинских работников должна быть создана такая производственная среда, которая оптимизирует предоставления надлежащей медицинской помощи и качественных услуг. Определено, что для достижения этих целей необходимо доработать, разработать и принять национальные, отраслевые и локальные нормативно-правовые акты, касающиеся охраны труда и социальной защиты медицинских работников.

Ключевые слова: пандемия COVID-19, безопасность труда, охрана труда, медицинские работники, учреждения здравоохранения, надлежащие условия труда.

Sydorenko A. S. Occupational safety of medical workers in the context of the spread of the COVID-19 pandemic (analysis of the practical recommendations of international organizations).

The article deals with the specificity of the occupational safety of medical workers in the modern conditions of the development of society. It was emphasized that the organization and provision of medical care at the proper level occupies a leading place in the national health care system, labor protection of medical workers during the performance of their professional duties and the implementation and receipt by the latter of legally defined guarantees is quite acute. It was determined that the main directions of the proper functioning of the occupational health and safety system in the medical sphere should be: occupational health and safety management; training and professional training of special subjects on labor protection in medical institutions, regardless of the form of ownership; prevention and prophylaxis of accidents, industrial injuries and occupational diseases; control over compliance with safety and labor protection standards. Analyzed the acts of the World Health Organization and the International Labor Organization on the safety and health of medical workers in the fight against COVID-19 and investigated the risks in which infection of these subjects is possible. Based on the analysis, measures are highlighted that can prevent the transmission of the virus. It has been proven that such a work environment must be created for healthcare workers to optimize the provision of appropriate health care and quality services. It was determined that in order to achieve these goals, it is necessary to finalize, develop and adopt national, sectoral and local regulatory legal acts related to labor protection and social protection of medical workers.

Keywords: COVID-19 pandemic, labor safety, labor protection, medical workers, health care institutions, proper working conditions.

Стаття надійшла до редакції: 13.10.2021 р.

Прийнята до друку: 15.11.2021 р.